

(Àreu, Estaon, 1933-4).

B) 'Cèrcol de metall o altre material de preu, que es posa entorn del puny de la mà com a ornament' [1399, BMetge; *Inv. Torredembarra 1430, DAG.*], «digats-li —dix la Güelfa— que no's dó desplaer de ço que veurà que yo he donats los paraments de Laquesis --- e axí donats a ell aquesta manilla de brúfol, e port-la lo dia de la batalla», *Curial (NCL. I, 166)*; «lo seu caxó, / ple d'ampolletes, / escudelles / e barralets, / ab mil potets: / tot ho trenquí; / e li prenguí sos ornaments, / abillaments, / anells, manilles, / vels, bea-tilles / ---», «mullers prenguí / --- / quant me fon cara / lur messió / --- / torques, manilles, / collàs, vestits / ---», JRoig (*Spill, 7068*); 'espècie de braçalet (d'or)' en doc. de 1561 i dos de 1550?, *InvLC*.

«COSES DE DONES: faldilles --- collar de or o manilles: monile, torques, murenulae, armillae; anell ---», OPou (*TbPu.*), «les manilles que lo criat de Isaac donà a Rabeca, que pesaven 10 siclos, valien 38 ducats» (ibid., 149); «vinguen, vinguen anells d'or - y manilles y arracades / y també 'l manto de seda ---», MilàF (*Romillo. 1853*; 1882 recoll. a Agramunt etc., 12.9).

C) «M.: presó de mans: manica», Busa-N. 1507; «DE LA PRESÓ --- manilles; manica, -icae», OPou (*TbPu.*, 18); «tenien pres mestre Nicholau Borgonyó y --- jo-l farri y li posí unes maniles», SdUrg. 1585 (Ca. Candi, *MiscHiCat. II, 82*). Del cat. el prengué el cast. [1490], on la forma genuïna és *maniya* (DECH III, 818.47ss., 36ss.); també ho deu ser en fr. (on només és d'ús tècnic i dial. o ultramarí), directament o indirecta.

D'on els derivats. *Amanillar*: «Me'n posan grillons als peus, - y las mans amanilladas», S. XVII, MilàF (*Romillo.*, 111.12); «L'Abellà fou dut així de Manlleu estant, amanillat com un lladre de camí ral», «els presos que interrogava el jutge a la Capitania general solien pujar amanillats abans de migdia», Coromines (*Prometeu. IX, §§ 2, 3, 159, 161*). Encara que ell podia, ai, saber-ho millor, també sento, des de jove, *emmanillat*. *Manillar* m. pall. 'la maneta del torn' (*lo manillá*, Farrera, 1963); com a nom del mànc giratori dels bicicles, no sé on es creà (*AlcM*; manca *DFa.*); el sento des de 1915 almenys, pron. de primer *manillar*, ço que sembla denunciar una procedència fr. (no en diccs.?) o cast. (manca també a la major part); però en tot cas convé pronunciar-lo catalanament *manillá*. *Manillera* és el mantí de l'esteva a l'Alt Aragó (Gavín, 1965) i en cat., hapax de 1478 per a una manilla d'ornament. *Manill*. Per a *manilla* joc de cartes, veg. *MAL. Manilló*.

Maneta, a part del paper de mer diminutiu [fi segle xv, IVillena], s'usa més o menys, localment, en sentits d'aplicació concreta [1417, *Inv. Vic, DAG.*]: 'els dos agafadors de la dalla' Arcavell, Farrera (1933, 1936). *Manétà* 'l'eina de collir olives', Borges Blanques (1936), que a Juneda diuen *sarpa* i a Bellvís i Alcoletge *maquina*; «maneta, mà petita, manciola», Busa-N. 1507 (D-v-2) no és ben inequívoc en aquella acc.

Eiv. *manella*, que Aina Moll dóna com a «diminutiu» de *mà* (*RFE XLI, 357*): és evident que no és «italianisme», com diu, sinó mossarabisme, puix que es pronuncia amb *e* tancada i diu que s'usa també amb

paper augmentatiu: en un mot és un hipocorístic només diminutiu per l'origen. Igual *grossello*, que defineix «grandote». També *manatxa*, p. 356 (-ACEA) deu ser mossarabisme i no pas italià.

Manassa; manassada; manassejar; manasseig. Manota; manotes; manotejar; manoteig; manotada. Desmanotat. Manica. Manicula; manicle. Manella.

Manegar, Lacav. solament en el sentit de 'posar mànc (a alg. cosa)' [S. XIV, *DAG.*] = *emmanegar* (per a *manegat*, V. darrere *mànega*); Belv. (i Lab. 1840) ja apunten (amb llur definició «donar-la, pegar-la») al sentit més comú 'arranjat (espt. un afer delicat o subtil)', que pot ser derivat directe de *mà* (si no és passant de 'mànc' a «ajustar --- peces amb metxes o clàvies», *DAG.*); en el qual tant s'usa en construcció transitiva com refl. («no sé pas com t'ho manegues»; *DAG.* «es van manegar a la sordaga»), la més divulgada, o com a participi: «com que ell manega això de les societats econòmiques, aquestes no ens faran guerra encesa», Coromines (carta a la muller, 1903); «ves com t'ho manegues per fer-li entendre que, si Cristo visqués avui, seria anarquista», id. (carta secreta del pres en el Castell a l'amic esporuguit Amadeu Vives, 18-XI-1896); «els dos casaments, que es celebraren al cap d'un any, aleshores de segur mig manegats», Alexandre Galí (nota Maldà, *Coll. B. V.*, 206); *manegador* [Lab. 1840, si bé només 'el qui posa màncs'] i *manegaire*. Ant. Cayrol, en les seves *Cont. Cerdanes* (54) usa *empendre la màniga* per «manegar-s'ho»: «Ara —féu l'hereu— vull llicència completa i emprendre la màniga com me convingui; també m'as de prometre que no l'avisaràs».

Manegament, de vegades també usat amb aquell esmentat sentit afectiu, en el qual és excellent equivalència del fr. *manigances*: aquest mateix, que no apareix sinó el 1541 [d'on *manigancer* 1691], i com a mot provincial (de primer a Ginebra), és manlleu segur d'un paral·lel occità del nostre mot, si bé afectat per la *i* del fr. *manier*; car *maniganço* està ben arrelat en provençal (*TdF*). Només és que no s'ha de pensar, com han fet els etimòlegs francesos en jocs de mans consistents a fer desaparèixer objectes en la mànega, tot reconeixent que és idea merament hipotètica, no solament perquè, essent *margo* i *mango* la forma del mot en llengua d'oc, aqueixa alternativa toparia amb dificultats de forma, sinó perquè el verb *manegà* també existeix en provençal (*TdF*), i aquest ofereix un punt de partida molt millor, tant en l'aspecte semàntic com el morfològic. Sota la influència d'*amanyagar*, *manyuclar*, *manyoc* i anàlegs, alterat en *maneygar* a Men. i Eiv. (*AlcM*; «arrugar», PzCabrer).

Manejar [Llull, i doc. de 1346]: «tals coses se porien manejar en lo parlament» 'tractar, portar negociacions'. Sense merèixer un desmentiment rotund l'afirmació d'*AlcM* que hi ha un verb *manejar* distingit i diferenciable de *manejar*, està molt més subjecta a condicionament i a una marcada atenció, del que vol admetre aquesta obra, sempre massa propensa a pendre el castellà recent, madrileny, com a quintaessència i pedra de toc del que és «etimològicament diferent» i